

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Art. V. An à tota Ecclesia Lutherana, cujus est Symbolum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

in maximis Provincijs non est recepta, uti nec in America, & serè nullam præter paucos Germania & Septentrionis Provincias reperire est in Orbe, quæ Confessionem Augustanam publicè profiteatur. Alterum mendacium, apud Bellarminum in iudicio de Libro Concordiæ nono loco relatum, est, cum dicit, nostros Concionatores olim parùm docuisse de operibus, quæ Deo placent, tantùm urfisse puerilia & non necessaria opera, nunc verò à Lutheranis admonitos hæc dediscere, & incipere fidei mentionem facere &c. quæ omnia apertè sunt falsa, ut patet legenti Sermones S. Bernardi, Petri Damiani, Innocentij tertij, Thomæ Aquinatis, Vincentij, Bernardini, Laurentij Justiniani &c. in quibus de Symbolo, de Decalogo, de Oratione

Dominica, de omnibus vitijs, omnibusque virtutibus pulcherrimæ & copiosissimæ doctrinæ reperiuntur. Breuitatis gratiâ omitto reliqua, uti etiam contumeliosa verba, quibus Catholicos impetit Liber Concordiæ, *Esel / grobe Esel / ungeschickte Esel* illos vocitando.

Dico 3. Confessioni Augustanæ nulla accedit auctoritas à Libro Concordiæ, sed potius grave præiudicium. Prior pars patet ex assertione secunda, in qua ostenditur, multos crassos errores, & aperta mendacia contineri in Libro Concordiæ. Posterior pars ex assertione prima, in qua ostenditur, quantum defecerit Liber Concordiæ à Confessione Augustana, eò quidem majori præiudicio, quò plures per Saxoniam, Sueviam &c. Libro Concordiæ subscriperunt.

ARTICULUS V.

An Confessio Augustana sufficientem auctoritatem obtineat à tota Ecclesia Lutherana, cujus est Symbolum?

SUMMARIUM.

1. Lutherani amulari fors volunt Catholicos.	6. Quia non fuit perpetuò in Mundo à Christi temporibus.
2. Vera Christi Ecclesia debet habere notas & distinctiva signa à falsis sectis.	7. Nec semper invisibilis.
3. Inter que censentur etiam Perpetuitas & Visibilitas.	8. Unde nihil auctoritatis capit Confessio Augustana ab Ecclesia Lutherana tota.
4. Ubi non sunt signa vera Ecclesie, non est vera Ecclesia, & vicissim ubi sunt illa, debet esse ista.	9. Solvitur prima obiectio.
5. Lutherana Ecclesia non est vera Christi Ecclesia.	10. Secunda.
	11. Et tertia cum suis appendicibus.

Sciend.

1. Sciendum 1. Cùm Lutherani videntur, Catholicos omnia facillè probare, ac solidè stabilire per auctoritatem Ecclesie Catholice, id forte etiam sibi fas esse putant. Hinc forsàn à tota Ecclesia (Secta potius) Lutherana sufficientem auctoritatem conciliari arbitrantur Confessioni suæ. Nimirum sicut Diabolus dicitur simia Dei, ita Sectarij sunt armuli Ecclesie.

2. Sciendum 2. Veram Christi Ecclesiam debere esse instructam certis signis & notis, per quas ab omni Ecclesia falsa & adultera discerni possit; hoc enim spectat ad providentiam Dei, ad prudentiam, imò ad æquitatem Christi, omnes omnino homines ad suam Ecclesiam invitantis, vocantis, quin & æternum supplicium minitantis, qui vocantem non audiunt: si enim tales notas ac signa distinctiva non haberet vera Ecclesia, quomodo Christus prudenter vocaret omnes, ac justè argueret, & condemnaret extra veram Ecclesiam existentes, cùm sine ejusmodi signis eam dignoscere ac invenire impossibile foret?

Sciendum 3. Talia signa referri complura ab Auctoribus. Potissima sunt illa, quæ comprehenduntur in Symbolo tum Apostolico, tum Nicano, in quibus Ecclesia dicitur *Una, Sancta, Catholica, & Apostolica*, quas notas & proprietates nec ipsi adversarij negare possunt, aut solent, quia recipiunt hæc Symbola. Per has tamen notas ipsi probare non consueverunt Ecclesiam suam, non ignari, eas omnes sibi adversari. Unde alia duo signa veræ Ecclesie afferunt, quæ indicantur in Conf. August. art. 7. & dicunt, illam

esse veram Ecclesiam, in qua Evangelium purè docetur, & rectè administrantur Sacramenta.

3. Sciendum 4. Ab eodem articulo citato Conf. August. improvidè insinuari duas alias notas, vel potius proprietates veræ Ecclesie, nimirum *Perpetuitatem & Visibilitatem*; nam ibidem docetur, quod una Sancta Ecclesia perpetuo manserit, & quòd in ea Evangelium purè doceri, & Sacramenta rectè administrari debeant. In quibus verbis manifestè indicatur non tantum *Perpetuitas*, sed etiam *Visibilitas* Ecclesie perpetuæ; nam si exigit legitimam Verbi Divini prædicationem, Sacramentorumque administrationem, exigit essentialiter signa quædam visibilia & sensibilia, consequenter & ipsa visibilia & sensibilia necessariò efficitur per hæc signa, nempe per puram prædicationem Evangelij, & legitimam Sacramentorum administrationem.

4. Sciendum 5. Illam evidenter non esse veram Christi Ecclesiam, quæ destituta est notis & proprietatibus veræ Ecclesie, ex Scriptura sacra & ex ratione naturali desumptis; illam verò necessariò esse veram Ecclesiam, in qua ejusmodi nota & proprietates reperiuntur; nam ubi est essentia rei, ibi etiam inveniri debent ejus proprietates, ac vicissim: & ubi est significatum, convenit etiam esse signa, ac vicissim. Loquor de signis *Affirmativis*. Si autem sunt signa *Negativa*, saltem rectè infertur negative: *hæc Ecclesia non habet hoc signum: ergo vera non est*; licet vicissim ex singulis affirmativè non possim concludere: *hæc Ecclesia habet hoc signum: ergo*

ergo vera est Ecclesia. Neque Christus Ecclesiam suam destituere potest illis characteribus, sine quibus dignosci nequit à Sectis falsis, multò minùs Ecclesiam falsam ijs characteribus ornare, quas habere oportet Ecclesiam veram; sic enim deciperet mundum, & ludibrio exponeret Sponsam suam.

5. Dico 1. Ecclesia Lutherana non est vera Christi Ecclesia. Probari hæc Assertio possit innumeris argumentis, v. g. 1. Quia non est plantata ab homine sancto, sed auctorem habet, qui à Diabolo doctus novitates exortavit pessimas. 2. Quia nova est, & nullum habet certum atque invictum fundamentum; nam habet solam Scripturam juxta cujusvis arbitrium explicatam. 3. Quia nullo splendet miraculo. 4. Quia nullum prorsus habet fundamentum, quod non aequè alij Hæretici pro se usurpare possent, v. g. Calvinista, Zwingliani, Anabaptista &c. 5. Quia aperit viam latam sceleribus, & angustam virtutis ocludit, dum rejicit vitam spiritualem & religiosam, à sanctis Patribus ad eò dilectam & deprædicatam, dum vituperat, vel saltem negligit, observantiam Consiliorum Christi, dum fovet noxium errorem de justificatione, dum removet omnia ardua, & econtra sensualitati grata permittit, vel præcipit, dum sanctis Calicibus negat honorem, dum in calibatu (quod nec Turcæ nec Ethnici faciunt) castè vivi posse inficiatur &c. 6. Quia in plurimis & perpetuis versatur discordijs, etiam circa res magni momenti, & articulos fidei gravissimos. Neque sperare unquam poterit con-

cordiam, uti vaticinatur Ministerium Norimbergense in Ep. Resp. ad Minist. Berlin. anno 1665. impressa aphorismo 15. *Die Einhelligkeit unserer Kirchen hoffet man vergebens / und wird dieselbige nicht eher / als auf den Nimmer Tag folgen.* Ratio est à promptu, quia fidei regula unica est Scriptura, prout eam quilibet intelligit, & interpretatur secundum suum dictamen. Quid ergo mirum, si tot ferè sint Religiones, quot capita? 7. Quia docet plurima falsa, absurda, & contradictoria. 8. Quia Catholicis plurima affingit falsò, v. g. quasi docerent, hominem non justificari gratis ex Misericordia Dei, nec intuitu Meritorum Christi, sed per sua opera, etiam præ naturalia: hominem mereri Justificationem non tantum per sua opera sine gratia Christi, sed etiam per traditiones & leges humanas: dari obligationem omnia peccata confitendi, licet id factu sit impossibile: Christum solummodo satisfecisse pro reatu culpæ, hominem autem satisfacere pro reatu pœnæ æternæ: Christum in cruce duntaxat satisfecisse pro peccato originali, pro peccatis autem actualibus satisfieri per Missam &c. quæ omnia falsò imputantur Catholicis. His, inquam, & pluribus alijs argumentis dissimulatis, solum ex duplici capite probò Assertionem nostram, nimirum ex *Perpetuitate & Visibilitate*, quam habere debet vera Christi Ecclesia juxta Confess. August. Itaque

Probat 1. Vera Christi Ecclesia debet esse fundata ab ipso Christo ante 1700, & plures annos, atque perpetuè

tuò mansisse in mundo: sed Ecclesia Lutherana non fuit fundata à Christo ante tot annos, nec perpetuò mansit in mundo: ergo non est vera Christi Ecclesia. Ma. Confessionistis est innegabilis. Mi. probatur, quia ejus fundator est Lutherus, à quo & nomen habet, qui prius fuit Catholicus, & quidem Monachus, vixitque primùm ante 200. annos: proinde hæc Ecclesia nec perpetuò mansit, quia non semper fuit à temporibus Christi; ubi enim, in quo loco, sub quo Imperatore, Papa &c. ante Lutherum fuit Ecclesia Lutherana? in qua parte mundi, in quo Regno, in qua civitate? quo tempore, quo seculo, quo anno prædicabatur Evangelium, & administrabantur Sacramenta eo modo, quo nunc fit apud Lutheranos? qui fuerunt illi Prædicantes? quam Templà? quis Historicorum meminit? Certè hi & similes articuli: Christum secundum Humanitatem esse ubique, eum non esse in Eucharistia ante sumptionem & usum, Sacrificium Missæ esse abominationem, & Idololatricam, non esse septem, sed duo tantum aut tria Sacramenta, Romanum Pontificem esse Anti-Christum, Sanctorum Invocationem esse Idololatriam, non existere Purgatorium, Justum non mereri vitam æternam suis bonis operibus, hominem sola fide justificari, Jejunia Ecclesiastica non esse observanda, vota & vitam Monasticam esse supersticiosam, nihil esse credendum, nisi expressè contineatur in Sacris literis &c. hi, inquam, & similes articuli omnes & singuli non docebantur ante Lutherum, nisi fortè à dam-

R. P. Fichler Theol. Polemica.

natis hæreticis, quod Lutheranorum causam non facit meliorem, sed longè deteriorem. Imò nec hæreticus ullus conspirabat in omnibus, licet doceret aliquos ex dictis articulis.

Audiamus ipsum Lutherum, quid de se & doctrina sua novitate fateatur: *solus primò eram, inquit in præf. to. 1. & certè ad tantas res tractandas ineptissimus, & indoctissimus: casu enim, non voluntate, nec studio in has turbas inciidi.* Magistro suo testimonium perhibeat dilectus discipulus Melancthon, qui ad lectorem in to. 1. latin. ait. *Lutherum irritatum Tezelij amuli sui impudentià novam doctrinam excogitasse.* Idem Propheta Isalebicus lib. contra Regem Angliæ sic gloriatur: *ego Scripturam Sacram & Verbum Dei ita in lucem protuli, ut à mille annis nunquam fuit.* Et to. 2. Wet. anno 1522. In præf. lib. de abrog. Missæ stimulos cauteriæ conscientie propter novitatem doctrinæ sequentibus prodit: *quam potentibus & evidentibus Scripturis meam ipsius conscientiam vixidum stabilivi, ut audeam unus contradicere Pape, & credere, eum esse Anti-Christum, Episcopos esse ejus Apostolos, Academiæ esse ejus Lupanaria? quoties mihi palpi non tremulum cor, & reprobandens objecit eorum fortissimum & unicum argumentum: tu solus sapi? isne errant universi? tanta secula ignoraverunt? quid si tu erres, & tot tecum in errorem trahas damnandos æternaliter? Fatetur igitur Lutherus doctrinam suam fuisse novam, Verbum Dei nunquam ita fuisse prædicatum*

Xxxx

tum

tum à mille annis, ut ipse prædicare cepit, fatetur proinde, doctrinam & Ecclesiam Lutheranam non perpetuò fuisse in mundo, consequenter veram non esse juxta art. 7. Confess. August. Quid alijs indigemus testibus? an non ex ore suo judicare possumus servum nequam? ipse enim de ejusmodi Novatoribus enarrat. in Psal. 82. to. 3. Witt. f. 488. hanc sententiam tulit: *non diu disputandum, sed indistincta causa, & inauditores damnandos esse sicut blasphemos, qui contra generales Ecclesie articulos aliquid novare audeant, nam tales generales articuli, recepti à tota Ecclesia. satis auditi sunt, satis excussis, approbati, satis firmati per Scripturam, per virtutes, per miracula, per sanguinem Martyrum, per scripta & confessionem totius Ecclesie.*

7. Probatur Assertio nostra 2. Vera Christi Ecclesia debet semper (nempe à temporibus Christi usque ad finem mundi) esse visibilis: sed Ecclesia Lutherana non semper fuit visibilis: ergo non est vera Christi Ecclesia. Majorem demonstrat ratio, probat Scriptura, & fatetur Confessio Augustana. *Demonstrat ratio*, quia omnes tenentur se adjungere veræ Ecclesie, cum extra illam non detur salus animæ, sicut extra Arcam Noë non dabatur salus corporis: sed quomodo se adjungunt Pagani, quomodo veram Ecclesiam inveniunt Infideles ceteri, ut sub ejus magisterio vivant, si Ecclesia non sit conspicua, visibilis, & sensibus etiam perceptibilis? *Probat Scriptura*, quæ Ecclesiam comparare solet rebus

maximè conspicuis, scilicet lucernæ, stellis, montibus, civitati &c. *Vos estis lux mundi*, dicit Christus Matth. 5. *non potest civitas abscondi supra montem posita, neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt.* ibid. Et Pl. 18. dicitur *Deus in sole posuisse tabernaculum suum.* In quæ verba sic scribit S. August. in exposit. 2. In manifestatione posuit Ecclesiam suam, non in occulto, non quæ lateat, non velut operata: in sole posuit tabernaculum suum; quid tu Hæretice fugis in tenebras? Ita S. Aug. Isaias statum Ecclesie Christianæ clarè prædixit cap. 2. *Erit in novissimis diebus preparatus Mons domus Domini in Vertice montium: & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes, & ibunt populi multi.* Actorum 20. sic præcipitur: *attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam.* Quis autem dicat, hæc invisibiliter & insensibiliter fieri posse? quis attendet & pascet gregem sibi incognitum? quis audiet Doctorem insensibilem? *Fatetur denique Confessio Augustana*, dum non alias veræ Ecclesie noras assignat, quam puram Verbi Divini prædicationem, & legitimam Sacramentorum administrationem: hæc autem utique insensibiliter fieri non possunt, cum pura prædicatio Verbi, & legitima administratio Sacramentorum ne cogitari quidem possint sine visibilitate & sensibilitate: ergo sicut hæc duo signa Ecclesie sunt essentialia juxta Confessio-

nitas,

nitas, ita & Visibilitas eidem essentialis erit.

Min. itaque solummodo probanda est, & probatur facile ex propria confessione Protestantium, qui, cum urgentur & interrogantur, ubi fuerit illorum Ecclesia ante Lutherum, respondere solent, fuisse invisibilem, latuisse &c. ipse Lutherus lib. de abrog. Miss. priv. non obscure sic suos instruit, dum dicit: *quis nobis Ecclesiam monstrabit, cum sit occulta in spiritu, & tantum credatur? sicuti dicitur, credo sanctam Ecclesiam &c.* Secutus est Gerardus lib. 2. c. 1. f. 827. cum Lutheranis, & Amesius to. 2. f. 50. cum Calvinianis apud DD. à Waltenburch. to. 1. f. 64. ut testatur Burchaberus controv. 20. §. 8. Dicunt quidem alij, dum nimis arctantur, ut ostendant, ubinam locorum fuerit Lutherana Religio ante Lutherum, cum utique ovum non possit esse ante gallinam; dicunt, inquam, suam Ecclesiam fuisse in Papatu, Papatum tamen non fuisse veram Ecclesiam. Quare sponso prorsus miseranda, lepida, & Cymmerijs tenebris obscurior est. Nam si Ecclesia ante Lutherum fuit invisibilis & prorsus incognita, quomodo Protestantibus innotuit, eam in Papatu, qui tamen vera non fuit Ecclesia, latuisse? Aliqui ad Infantes æque inepte confugiunt, asserentes, apud illos fuisse incorruptam Ecclesiam Lutheranam. Nam hi Ecclesie suæ testes adhibent clinques, rationis expertes &c. sicut olim cæci Judæi dormientes & somno oppressos Vigiles ad negandam Resurrectionem Christi.

R. P. Pichler Theol. Polemica.

Ego certè non capio, quo modo Infantes prædicaverint, purum Dei Evangelium, & ritè administraverint Sacramenta, sine quibus tamen essentia Ecclesie consistere nequit juxta Adversarios.

Dico. 2. Confessio Augustana nullam prorsus obtinet auctoritatem ab Ecclesia Lutheranæ tota. Prob. 1. Ecclesia Lutheranæ non est vera Christi Ecclesia, ut vidimus: ergo nullam auctoritatem tribuere potest Confessione Augustanæ; aliàs enim etiam Ecclesia Calvinistica, Anabaptistica, & quævis alia Secta infallibilem auctoritatem tribuere posset suæ Confessione & doctrinæ, licet ipsa in se nullius sit valoris, nullius auctoritatis.

Prob. 2. Auctoritas Confessionis Augustanæ deberet esse infallibilis ac divina; aliàs enim qui ipsi credit, non elicit fidem divinam, sed merè humanam & fallibilem: atqui Ecclesia Lutheranæ non potest ipsi tribuere auctoritatem infallibilem & divinam: ergo. Min. prob. juxta Protestantes etiam vera Christi Ecclesia non est infallibilis, sed errare potest, imò defacto erravit: ergo etiam si permitteremus, Lutheranam Ecclesiam esse veram Christi Ecclesiam, tamen infallibilis non esset, & erroris incapax: ergo neque approbando Confessionem Augustanam est erroris incapax, & infallibilis: quomodo igitur ei dare poterit infallibilem auctoritatem?

Confirmatur: Ecclesia Lutheranæ est discissa in plurimas partes: una agnoscit Librum Concordiæ, alià illum reprobat, alià erroribus Sacramentationum,

Xxxx 2

rum,

rum, aut aliorum hæreticorum implicita est, alia credit, quod vult, paucissimi vel nulli Protestantium puram sequuntur Confessionem Augustanam, ut suo locò dicitur, quomodo ergo Confessio Augustana auctoritatem obtineat ab Ecclesia Lutherana? vel dicant, à qua parte Ecclesia Lutherana inter tot diversas obtineat? à Rigidis, an à Mollibus, an à Concordistis, an ab Helmstadiensibus & Lipsiensibus, an verò à Wittenbergensibus? At isti omnes se mutuò damnant, & velut hæreticos excommunicant. Cui igitur ex tot Ecclesijs particularibus inter se dissidentibus adhibenda fides? quæ auctoritatem dabit Confessioni Augustanæ? certe nulla, cum nulla se probet alijs meliorem.

9. Objic. 1. Notæ essentiales & signa veræ Ecclesiæ sunt pura prædicatio Verbi Divini, & recta Sacramentorum administratio: sed hæ notæ reperiuntur in Ecclesia Lutherana: ergo est vera Christi Ecclesia. R. 1. N. Mis. Nam notæ & signa debent esse notiora, quam sit ipsa res significata: atqui prædicatio Verbi Divini & administratio Sacramentorum, ut *pura & recta* sunt, non sunt nobis notiora, quam sit vera Ecclesia; nam æquè est ignotum, quæ sit pura doctrina Evangelij, & quæ legitima Sacramentorum administratio, quam quæ sit vera Ecclesia, cum variæ Religiones variè & contrariè prædicent Verbum Dei, & Sacramenta administrent. Juxta Adversarios puritas doctrinæ, & recta administratio Sacramentorum debet desumi ex Scriptura S. sed quæ sit Scri-

ptura S. & quis legitimus ejus sensus, infallibiliter deprehendi non potest ex Scriptura, sed ab Ecclesia deficiente: ergo prius debet constare de vera Ecclesia. Deinde Ecclesia vera existit in mundo, antequam esset ulla Scriptura; nam in Lege Naturæ nulla omnino erat Scriptura, in Legè Gratiæ initio per multos annos existit, priusquam Matthæus, Marcus, & Lucas sua Evangelia, & Apostoli suas Epistolas conscriberent, quos magno intervallo secutus est sanctus Joannes: ergo Ecclesia non ex Scriptura, sed potius Scriptura per Ecclesiam cognosci debet, consequenter etiam pura prædicatio & legitima administratio. R. 2. N. Min. Unde enim probant Lutherani, apud se potius, quam apud Catholicos, vel alios, esse puram prædicationem Verbi, & legitima Sacramenta? An ex Scriptura? sed Scripturam unus sic, alius aliter interpretatur: an ex instinctu sancti Spiritus? at hoc etiam alij dicunt, sensu contrario Scripturam interpretantes: at ex critério interno? sed cor alij potius credant Lutheranis, quam Catholicis aut Calvinisticis &c.? R. 3. N. Suppositum. M. quod istæ notæ, etiam si tales forent, sufficerent, nisi simul accesserit perpetuitas & continua visibilitas, quæ tamen duò non reperiuntur in Ecclesia Lutherana.

10. Objic. 2. Ecclesia, quæ tua dogmata tradit è Scriptura sacra, non est nova: Ecclesia Lutherana statim tempore Lutheri tradidit sua dogmata ex Scriptura sacra: ergo. Resp. 1. Diss. Ma. Ecclesia, quæ omnia dogmata sua verè tradit, & probat ex Scriptura S. nihil-

que docet Scripturæ contrarium, non est nova C. Ma. quæ tantum jactat se tradere, vel probare tantum conatur sua dogmata ex Scriptura S. N. Ma. Ecclesia Lutherana, præterquam quoddam unicum articulum, cum Catholicis controversum, manifestis Scripturæ testimonijs confirmare possit, Scripturæ S. vel maxime contraria est in eo, quod contra tot ac manifesta ejus testimonia atque Christi promissiones doceat, veram Christi Ecclesiam visibilem multis sæculis de mundo perijisse. Resp. 2. Applicando argumentum hæreticis notorijs, qui transmissa Ma. pro se ita habuerunt: atqui Ecclesia Ariana, Nestoriana, Calvinistica, Anabaptistica &c. tradit sua dogmata ex Scriptura S. ergo. Cum nullus sit hæreticus aut hereticus, qui non allegaverit Scripturam pro se, sed malè intellectam, & malè explicatam. Afferant nobis Lutherani, si viri sunt, aliquod speciale signum pro sua Ecclesia, quod hæretici notorii non eodem jure asserere possint pro sua, & tunc dicent aliquid ad rem: quod quamdiu non fecerint, eodè nobis loquerentur, quo alij hæretici, quod nempe eorum Ecclesia sit nova, ante Lutherum mundo incognita, non Apostolica, & perperam pro se allégans Scripturam.

Si provocent ad Hussitas, Wicleffitas, Waldenses, vel alios, quibus cum Ecclesia Romana non bene conveniebat, & asserant, in his suam Ecclesiam existisse ante Lutherum: tunc appellant ad notorios hæreticos, cum quibus nec ipsi consentiunt in omnibus articulis fidei, uti fatentur Argentoratenses apud P. Tez; nam *Hujus ad-*

misit in Missa Sacrificium propitiatorium, invocationem Sanctorum, obligationem omnia peccata confitendi &c. *Wicleffus* docuit, Sacerdotem nihil proprium possidere posse. *Waldenses* admiserunt duos Deos, bonum & malum, & rejecerunt Baptismum parvulorum tanquam inutilem &c. Deinde etiam in istis deprehensa fuisset Ecclesia Lutherana, tamen illa se non extendisset ultra Sæculum duodecimum, & mox redit quaestio, ubi antea fuerit? in ijs fortè, qui se opposuerunt Romanae Ecclesiae? sed hi fuerant Arius, Pelagius, Nestorius, Donatus, & tempore Apostolorum Simon Magus &c. Si apud istos fuit Lutherana Ecclesia, pridem cum illis fuit damnata tanquam hæretica. Viderint igitur, in qua aavi ad æternitatem tendant miser.

Objic. 3. Quod creditur, non potest videri; cum fides sit *argumentum rerum non apparentium*: vera Ecclesia creditur juxta Symbolum Apostolicum, in quo dicitur credo *sanctam Ecclesiam*: ergo non potest videri: ergo visibilis esse non debet. Resp. Dist. Ma. Quod creditur, non potest videri secundum id, quod creditur, trans Ma. secundum id, quod non creditur, N. Ma. & Dist. Min. Ecclesia creditur secundum quid, C. Mi. Etiam secundum id, quod videtur, N. Mi. & Conf. Sic Thomas & ceteri Apostoli crediderunt Divinitatem Christi, videbant Humanitatem: sic in codice Bibliorum videmus Scripturam, credimus illam esse Dei Verbum: sic videmus Sacramenta tanquam signa

X x x x ;

vultu-

visibilia, credimus gratiam, quam conferunt, & institutionem Christi. Paritione videmus Ecclesiam, hoc est, ceterum hominum, eandem, fidem, Sacramenta, ritus externos profitentium sub uno capite visibili; credimus autem hanc Ecclesiam esse veram Christi Ecclesiam, & dilectam Sponsam.

Urgebis 1. Fides vera & interna est forma essentialis Ecclesiae: sed ista fides est invisibilis: ergo & Ecclesia est invisibilis. Resp. 1. C. Ma. C. Mi. N. Conf. Nam Syllogismus est similis huic: anima hominis est forma essentialis hominis: sed anima hominis est invisibilis: ergo & homo est invisibilis. Quis hic non videt malam consequentiam propter quatuor terminos, quos habet Syllogismus? Pariter in Syllogismo objectionis sunt 4. termini. 1. fides. 2. forma. 3. Ecclesia in obliquo. 4. Ecclesia in recto. Resp. 2. C. Ma. Quod fides interna faciat verum fidelem tanquam forma essentialis; qui enim fictè tantum credit, non est verus fidelis. Dist. Mi. fides interna est invisibilis in se C. Mi. in suis effectibus N. Mi. Fidem internam reddunt sensibilem professio fidei, Sacramenta, sacrificia, cultus divinus exterior, conciones, processiones, & alia verae Religionis exercitia, uti & signa verae Ecclesiae, quae fidem internam faciunt satis visibilem, sicut actiones externae vitales ostendunt hominem habere animam, licet anima in se visibilis non sit.

Urg. 2. Si fides interna est invisibilis, & simul forma essentialis Ecclesiae, tunc Ecclesia essentialiter est invisibilis, & tantum accidentaliter visibilis; sed a-

liud non volunt Lutherani & Calvinistae: ergo. Resp. 1. N. Ma. & Rerorq. arg. in homine; nunquid enim anima est forma essentialis hominis, & simul invisibilis? & tamen nemo dicit, hominem esse essentialiter invisibilem; nam si homo fieret invisibilis, omnes dicerent, id per accidens contingere, & non juxta naturam & essentiam hominis. Nimirum tò *invisibile* est talis denominatio, quae ad sui verificationem requirit omnes partes invisibiles: sicut tò *incorruptibile* requirit omnes partes esse incorruptibiles. Resp. 2. & dico, distinguendam esse formam Ecclesiae absolutam & respectivam, forma *absoluta* est vera fides interna, forma autem *respectiva* est ipsa unio membrorum inter se, eandem fidem profitentium: illa non videtur; haec verò planè incurrit in oculos per professionem externam & communia pietatis exercitia. Visibilitas Ecclesiae non delimitur à forma illa absoluta, sed ab altera respectiva, nempe ad unionem quae fundatur in singulis membris, eandem fidem, Sacramenta, Caput & Rectorem profitentibus. Quod amplius declaro: tria spectari possunt in quavis Republica. 1. Multitudo & ceterus hominum. 2. Externum regimen, quod est forma quasi respectiva. 3. Interna affectio, quae isti inter se conspirant, & haec est forma absoluta: priora duo videri possunt, tertium est invisibile. Si igitur propter illa duo Republica dicitur visibilis; cur non & Ecclesia, licet ejus fides interna, quae fideles in eandem Christi Republicam consentiunt, minime spectetur?

Urg.

Urg. 3. Visibilitas illa externa est fallibilis: ergo per hanc non potest agnosci vera Christi Ecclesia. R. D. A. Est fallibilis, si spectentur singula membra seorsum & determinatè. Trans. Ant. si spectentur simul & in genere. N. Ant. Deus permittere non potest, ut in toto illo cætu hominum, pro quo stant tam illustres notæ, quod sit vera Christi Ecclesia, v. g. Antiquitas, Sanctitas, Miracula &c. non reperiatur aliqui veri fideles, adeoque vera Christi Ecclesia.

Urg. 4. Si ad visibilitatem Ecclesie satis est, modò externa societas, & Religionis exercitia videantur, tunc etiam Ecclesia Lutherana est visibilis: ergo, Resp. 1. N. A. Nam juxta Adversarios forma essentialis unica est sanctitas & fides interna, quæ non est visibilis. Resp. 2. Esto, quòd nunc sit visibilis: at ubi ante Lutherum exstitit? *in pulverem mortis deducta est Ecclesia, ut nusquam ejus species & vestigium appareat, ut ipse Lutherus in Psal. 22. l. 344.*

ARTICULUS VI.

An Confessio Augustana sufficientem auctoritatem obtineat ab Ecclesia Græca, cujus communionem & societatem expetit?

SUMMARIUM.

1. Græci, antequam à Romana Ecclesia se segregarunt, plurimum florebant,
2. Quando cepit eorum Schisma,
3. & 4. Confessionista Wirtenbergenses ambiunt communionem cum Ecclesia Græca.
5. Sed turpiter impingunt.
6. Ut patet ex responsione Patriarchæ Jerusalemiani ad articulos Confessionis Augustanae.

1. Sciendum 1. Græcos olim plurimum floruisse, sive saluberrimas doctrinas, quas habemus à Græcis Patribus, quorum ingens est numerus, sive vitæ sanctitatem spectemus: quamdiu scilicet eum Ecclesia Romano-Catholica conjuncti unitatem fidei servabant. Verùm postquam detestando Schismate à Romani Pontificis potestate, ac Ecclesie Universalis communionem se ipsos

segregarunt, in varios errores prolapsi sunt, omnisque eorum gloria sub Turcico jugo oppressa & sepulta est, justò Dei judicio, quia suave Christi jugum, & paternum Romani Pontificis regimen superbè excusserant.

Sciendum 2. Quamvis Græcorum Schisma jam cepisse dicatur tempore Nicolai I. Pontificis auctore Photio circa annum Christi 860. tamen in aper-
tura